

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/206/2018
Identifikačné číslo spisu: 1316216504
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1316216504.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého A. U. R., bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vázovova 7/A, Bratislava, dieťa rodičov - matky T. T. K. bývajúcej v X. a otca Y. I. R., bývajúceho XXXX O. XXXXX J., zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Belicom, so sídlom v Martine, M. R. Štefánika č. 36, pracovisko Konventná 9, Bratislava, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava III. pod sp.zn. 51P/280/2016, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. februára 2017 sp.zn. 11CoP/23/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 11. novembra 2016 č.k. 51P/280/2016-49 v spojení s opravným uznesením z 28. novembra 2016 č.k. 51P/280/2016-59 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým upravil - zmenil styk otca s maloletým A. U. R. na čas do právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III vo veci vedenej pod sp.zn. 51P/7/2015 tak, že otec má právo sa stretávať s maloletým vždy v pondelok od 14.00 hod do 19.00 hod., v piatok od 14.00 hod. do 20.00 hod. a v sobotu od 9.00 hod. do 20.00 hod., a to vždy počas prvých dvoch kalendárnych týždňov párneho kalendárneho mesiaca tak, že si otec maloletého vždy preberie v stanovené dni a hodiny a maloletého vráti späť matke v stanovené dni a hodiny v mieste bydliska maloletého. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že je daná naliehavosť novej úpravy styku otca s maloletým A., ktorú naliehavosť si vyžaduje záujem maloletého a ktorá vyplýva najmä z vyjadrenia odborníkov z odboru psychológie poukazujúc na aktivity otca s maloletým, ktoré môžu mať vo zvýšenej miere trvalo negatívny dopad na správanie a osobnosť maloletého A. Pri rozhodovaní súd zohľadnil aj správu kolízneho opatrovníka zo dňa 10. februára 2016, ako i správu zo šetrenia Komisárkou pre deti Ing. Vierou Tomanovou z 19. októbra 2016, pričom zároveň poukázal na prebiehajúce konanie o novej úprave práv a povinností k maloletému A. U. R., vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 51P/7/2015, v ktorom konaní je nariadené

súdnaznalecké dokazovanie, z dôvodu danej a preukázanej naliehavosti riešenia novej právnej úpravy styku otca s maloletým. Prihliadal i na ďalšie vyjadrenia o údajnom nedodržiavaní súdneho rozhodnutia otcom, vycestovanie s dieťaťom mimo územia SR bez vedomia a bez informovania matky.

2. Na odvolanie otca Krajský súd v Bratislave uznesením z 13. februára 2017 sp.zn. 11CoP/23/2017 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Odvolací súd zhodne ako súd prvej inštancie mal za to, že v danej veci vznikla potreba dočasnej úpravy styku, resp. zmeny styku otca s maloletým, za splnenia podmienky ustanovenia § 360 CMP a § 325 CSP. Matka dostatočným spôsobom preukázala potrebu a naliehavosť predbežnej úpravy zmeny styku otca s maloletým A.. Stotožnil sa so závermi súdu prvej inštancie a s odôvodnením rozhodnutia v celom rozsahu. Mal za to, že v danej veci správne postupoval súd prvej inštancie, keď vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, s prihliadnutím na hodnotenie listinných dôkazov komplexne a citlivo zvážil matkou podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia a potrebu vydania rozhodnutia o zmene úpravy styku otca s dieťaťom z dôvodu korigovania pomerov účastníkov, zastabilizovania pomerov dieťaťa a zamedziac zvýšenej miere trvalo negatívneho dopadu všetkých okolností na správanie a osobnosť dieťaťa. Poukázal na to, že neodkladné opatrenie je dočasným opatrením, ktoré má v prvom rade sledovať najlepší záujem dieťaťa. Takýto stav je len dočasného charakteru a jeho účelom je v danom prípade nastavenie takého režimu stretávania sa dieťaťa s otcom, ktorý zabezpečí v prvom rade kontakt dieťaťa s rodičom a odstráni akékoľvek negatíva a vplyvy, ktorých je maloletý účastný. Zdôraznil, že súd prvej inštancie zohľadnil pri rozhodovaní jednak listinné dôkazy (správy psychológov a kolízneho opatrovníka) a jednak poukázal i na prebiehajúce súdne konanie vedené pod sp.zn. 51P/7/2015, v rámci ktorého bolo nariadené znalecké dokazovanie, na ktorého výsledky sa čaká. Súčasne zohľadnil aj existenciu porušenia rodičovských práv matky otcom maloletého dieťaťa pri opustení územia Slovenskej republiky bez vedomia matky. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd doplnil, že neodkladné opatrenie nie je konečným rozhodnutím a jeho nariadením navrhovateľ nenadobúda práva, o ktorých bude rozhodnuté až rozhodnutím vo veci samej. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie mal za to, že boli splnené podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom všetky námietky, ktoré otec uviedol v odvolaní, bude môcť uplatniť v konaní vo veci samej (sp.zn. 51P/7/2015). Účelom inštitútu neodkladného opatrenia je rýchla a dočasná úprava pomerov maloletého dieťaťa.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal otec dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keďže súd nesprávnym procesným postupom znemožnil otcovi (strane), aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že napadnuté rozhodnutie je absolútne nedostatočne odôvodnené a je tak svojvoľné (arbitrárne). Odvolaciemu súdu vytýkal, že v odôvodnení rozhodnutia nedostatočným spôsobom sa vyporiadal s jeho námietkami, nedostatočne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a nevysvetlil dostatočne ako vec právne posúdil. Napadnuté uznesenie odvolací súd (bod 9) odôvodnil iba odkazom na správne dôvody s lakonickým odkazom na § 387 ods. 2 CSP a vecne odôvodnil iba v bodoch 13., 14., a 15. Konštatovanie odvolacieho súdu o údajnom nedodržiavaní súdneho rozhodnutia týkajúceho sa jeho vycestovania s dieťaťom mimo územia SR bez vedomia a informovania matky, považoval za nepravdivé, dôvodiac tým, že mu žiadne súdne rozhodnutie nariaďujúce zákaz opustiť územie SR s maloletým A. doručené nikdy nebolo. Záver odvolacieho súdu spočívajúci v nepochybnom preukázaní o navádzaní a ovplyvňovaní maloletého otcom nemá oporu v zázname z 10. februára 2016 o pohovore kolízneho opatrovníka s maloletým A., keďže takáto okolnosť ovplyvňovania z neho vôbec nevyplýva. Navyše bez zadováženia zvukového záznamu z tohto pohovoru tak, ako žiadal v odvolaní (čo však odvolací súd odignoroval), nie je možné hodnoverne tento záznam o pohovore posúdiť. Opätovne namietal porušenie jeho ústavného práva (čl. 47 ods. 2, 3, 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), predovšetkým práva na tlmočníka, nakoľko mu neboli doručené žiadne listiny súdu prvej inštancie vrátane uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia preložené do anglického jazyka. Výslovil názor, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie, vylúčilo, resp. obmedzilo jeho styk s maloletým, čo považoval za výrazný neprospech najlepších záujmov syna vzhľadom na potrebu jeho najzdravšieho fyzického a psychického rastu. V

dovolání opätovne podrobne rozobral skutkové aspekty odôvodňujúce neodkladnému opatreniu nevyhovieť, vrátane návrhu na vykonanie dokazovania a námietok, ktoré už uplatnil v rámci odvolacieho konania, týkajúce sa chýb v odbornom vyjadrení L. K. P. z 12. júna 2016 č. 5/2016; nevyporiadanie sa s dôkazmi svedčiacimi o nedostatočnej spôsobilosti matky starať sa o maloletého. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne zmenil a návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

4. Matka maloletého rozhodnutia súdov nižšej inštancie považovala za správne a navrhla ich „potvrdiť“. Uviedla, že v danej veci sa súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd riadne vysporiadali s predloženými dôkazmi, dôkladne vec posúdili. Zdôraznila, že odvolací súd sa podrobne venoval všetkým námietkam otca vznesenými v jeho odvolaní.

5. Kolízny opatrovník sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 CMP obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. To znamená, že preskúmať existenciu tohto dovolacieho dôvodu je možné iba vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, alebo rozhodnutiu konečnému.

9. Preto dovolací súd skúmal, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení v prejednávanej veci je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím konečným, ktorá povaha rozhodnutia by otvárala dovolaciemu súdu možnosť preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je daná.

10. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak sa v dôsledku neho konanie o veci vymedzenej návrhom právoplatne skončilo a nebude nasledované konaním vo veci samej. Takéto rozhodnutie nevykazuje charakter dočasnosti a predbežnosti poskytovanej meritórnej ochrany vyžadujúcej ďalšie konanie o nároku, v ktorom sa vec vyrieši s konečnou platnosťou. Samotné neodkladné opatrenie tak konzumuje vec samu (viď Komentár k Civilnému sporovému poriadku, Števček a kol., C.H. Beck, str. 1111, rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 8 Cdo 83/2017, 3 Cdo 100/2017, 3 Cdo 117/2017). Taká situácia môže nastať predovšetkým v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP. V prejednávanej veci ale o takýto prípad nejde, hoci súd prvej inštancie výslovne vo výrokovej časti neuložil navrhovateľke (matke) povinnosť podať návrh na ďalšie konanie, v rámci ktorého by rozhodol o (trvalom) zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, prípadne do striedavej starostlivosti. Zo znenia ustanovenia § 336 ods. 1 CSP totiž vyplýva, že súd „môže“ uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci, keď dospeje k záveru, že nárok

zabezpečený predbežným opatrením vyžaduje ďalšie pokračovanie v konaní vo veci samej, avšak nie je vylúčené (zákon túto možnosť pripúšťa) ani to, že túto povinnosť neuloží napr. za situácie, že v čase rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení je žaloba vo veci samej už podaná, že z okolností vyplýva, že účastníci dospejú k mimosúdnej dohode, alebo pre iné dôvody, ktorých existencia vylúči potrebu uloženia tejto povinnosti. Len skutočnosť, že súd povinnosť podania žaloby vo veci navrhovateľovi neuloží, nespôsobuje, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení je následkom toho rozhodnutím vo veci samej, t.j. konečným rozhodnutím. Charakter dočasnosti a provizórnosti neodkladného opatrenia totiž nemusí vyplývať len zo súdom uloženej procesnej povinnosti podať žalobu vo veci samej, ale aj ako je tomu v prejednávanej veci, z iného vymedzenia jeho dočasnosti a provizórnosti vyplývajúceho zo znenia enunciátu rozhodnutia, prípadne aj len zo samotného odôvodnenia rozhodnutia. Zároveň treba mať na zreteli, že v prípade neodkladných opatrení, na ktoré sa vzťahuje CMP, sú tu určité osobitosti vyplývajúce z povahy vecí podliehajúcich režimu konania CMP, na ktoré tento zákon prihliada a ktoré sa prejavujú v podobe osobitných ustanovení § 360 a nasl. CMP majúcich prednosť pred ustanoveniami CSP. Dočasnosť a provizórnosť úpravy pomerov účastníkov v prejednávanej veci vyplýva predovšetkým priamo zo znenia výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým bolo neodkladné opatrenie nariadené a v ňom použitých výrazov a pojmov, keď zmenil styk otca s maloletým na čas do právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Bratislava III vo veci vedenej pod sp.zn. 51P/7/2015 tak, že otec má právo sa stretávať s maloletým vždy v pondelok od 14.00 hod do 19.00 hod., v piatok od 14.00 hod. do 20.00 hod. a v sobotu od 9.00 hod. do 20.00 hod., a to vždy počas prvých dvoch kalendárnych týždňov párneho kalendárneho mesiaca tak, že si otec maloletého vždy preberie v stanovené dni a hodiny a maloletého odovzdá matke v stanovené dni a hodiny v mieste bydliska maloletého. Tým súd prvej inštancie jednak vyjadril provizórnosť úpravy pomerov účastníkov a tiež časovo vymedzil účinky rozhodnutia o neodkladnom opatrení, t.j. v závislosti a na čas do rozhodnutia v následnom konaní o novej úprave práv a povinností k maloletému. Zároveň z uznesenia súdu prvej inštancie nevyplýva postup podľa § 337 ods. 1 CSP, ktorý by naznačoval záveru, že v danej veci malo ísť o rozhodnutie vo veci samej. Bolo by síce vhodné, aby súd prvej inštancie v takýchto prípadoch v odôvodnení svojho rozhodnutia presne vymedzil predmet sporu a účastníkov konania vo veci samej, alebo prípadne uviedol, či žaloba vo veci samej už bola podaná a ozrejmil dôvody, pre ktoré neuložil povinnosť podania žaloby vo veci samej, tento nedostatok v postupe súdu prvej inštancie v prejednávanej veci však nemal za následok vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP aj z toho dôvodu, že podľa obsahu spisu konanie o úpravu práv a povinností k maloletému je už vedené na súde prvej inštancie pod sp.zn. 51P/7/2015. Zároveň je v takomto prípade chránená aj ustanovením § 363 CMP, ktoré umožňuje súdu kedykoľvek aj bez návrhu nariadené neodkladné opatrenie zrušiť. Rozhodnutie v tejto veci teda nekonzumovalo vec samu a má len dočasný a provizórny charakter, je závislé na pokračovaní v konaní o novej úprave práv a povinností k maloletému, keďže o definitívnej úprave výchovy dieťaťa môže súd rozhodnúť len na základe zistenia skutočného stavu veci (§ 35 CMP), t.j. po vykonaní dokazovania a pri zachovaní procesných oprávnení účastníkov konania. Postup súdu v prípade ukončenia konania o úprave práv a povinností k maloletému vo vzťahu k ďalšiemu trvaniu nariadeného neodkladného opatrenia sa tak môže v danom prípade s poukazom na čl. 4 CSP riadiť aj ustanovením § 335 CSP v spojení s § 336 ods. 4 CSP. Dovoláním otca teda nebolo napadnuté rozhodnutie vo veci samej.

11. Vo veci nejde ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nakoľko súd prvej inštancie neodkladné opatrenie nariadil, t.j. vecne prejednal, vec teda nebola skončená z procesných dôvodov bez meritórneho prejednávania (napr. pre existenciu prekážky vecného prejednávania odôvodňujúcu zastavenie konania alebo odmietnutie podania).

12. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním otca nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, dovolanie podané otcom proti tomuto rozhodnutiu nie je podľa § 420 písm. f/ CSP procesne prípustné. Z tohto dôvodu dovolací súd dovolanie otca ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ CSP).

13. O náhrade trov dovolacieho konania bolo rozhodnuté uplatnením pravidla podľa § 52 CMP.

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.